

Fjellvåken

Medlemsavis for Troms Turlag • nr. 1 - 2023 - 45. årgang

Reisa nasjonalpark
Topp-tur på flatmark
Friluft på blå resept

Naturopplevelser for livet

Troms Turlag

Hund på hyttene til Troms Turlag

Foto: Markus Malmin

På årsmøtet til Troms Turlag i 2019 var det en grundig debatt om tilrettelegging for hund på hyttene. Etter årsmøtet ble det nedsatt en gruppe som var bredt sammensatt. Det var hundeeiere på den ene siden og helsepersonell på den andre siden som spesielt skulle se på utfordringer for allergikere. Gruppen kom med rapport som ble lagt fram for styret. Rapporten er brukt i det videre arbeidet med tilrettelegging for hund på hyttene. Dette arbeidet har tatt tid, og har dessverre måttet lide på grunn av mange presserende saker som har krevd mye tid og kapasitet hos styret, frivillige og ansatte. Vi vedtok den gangen at det skulle settes opp to små hundehus på alle hyttetun slik vi har gjort det på Gaskas. Vi har innhentet tilbud og har søkt om støtte til tiltaket. Vi har ikke lyktes å skaffe penger så langt, men vi gir oss ikke og håper at søknad til DNT's samarbeidspartner XL-bygg vil gi resultater. Vi ønsker å sette opp to hundehus på hvert hyttetun for å gi et tilbud til de som har hunder som kan sove ute.

Dividalshytta peker seg ut som et av hyttetunene med dårligst tilbud til besøkende med hund når man beveger seg i hyttekjeden i indre Troms. Dette ønsker vi å gjøre noe med, og vi har laget skisser for et tilbygg som er tenkt å romme et hundeanneks. Men det er enda en stund fram i tid før det kan realiseres. I tillegg til tillatelse fra grunneier og styret for verneområdet, trenger vi dugnadshjelp til slike byggeprosjekt. Og her vil

vi gjerne ha hjelp fra dere som ønsker at tilbudet for hunder på hyttene skal bli bedre. Det er flere som etterspør et godt tilbud til hundeeiere, og vi minner om at all tilrettelegging på turlagets hytter skjer av frivillige som bruker av sin fritid til dette. I indre Troms er det egne hundeanneks på følgende hytter, nevnt fra nord: Goldahytta, Gappohytta, Rostahytta, Vuomahytta og Altevasshytta. Det er bare på Altevasshytta

og Goldahytta man kan ta hunden inn i selve oppholdsrommet i hundeannekset. Av de øvrige hyttene er det hundeanneks på Ringvassbu. Vi har satt den regelen at selv på hundeanneks skal hundene være i bur der det er bur i gangen. Dette er blant annet av hensyn til renhold og vedlikehold, og for å hindre konflikter om det skulle være flere hunder.

Vi har ikke et tilbud til de som er veldig allergiske og reagerer på hund. Vi har hatt et par situasjoner der folk har lagt seg i senga og bråvåknet av sterk allergisk reaksjon. Da har det vist seg at det hadde vært hund i senga. Så lenge vi ikke har vertskap på hyttene er vi helt avhengig av at hundeeierne følger reglene og ikke tar hund inn på hyttene og i sengene. Når det skjer av og til, i et kanskje ubetenksomt øyeblikk, ser vi at det skaper utfordringer for våre gjester som sliter med allergi. Vi kan jo ikke garantere for at det ikke har vært hund inne. Og er hundene inne er det kort vei opp i sofaen og til senga. Vi har også en gruppe som er lett allergisk som klarer å takle å møte hund eller hundehår med selvbehandling. Jeg har selv en turkompis i den kategorien. Da gjelder det å alltid velge den hytta man kan tro det mest sannsynlig ikke har vært hund i – og i tillegg alltid velger den senga der det er mest sannsynlig at det ikke har vært hund – det vil si i overkøya. Likevel skjer det at allergireaksjonen kommer. For min turkompis lar den seg heldigvis kontrollere.

Vi har også en gruppe turgåere som ikke liker hund, eller er redd hunder. Noen ønsker rett og slett ikke å forholde seg til andres hunder. Mange har med telt som reserveløsning når de besøker våre hytter. Det kan være et godt alternativ, også for de som går med hund, om det er fullt når man kommer fram eller at hundeburene er opp-tatt. Da er det ikke et alternativ å ta inn på hundefri hytte. Alternativet da er å bruke

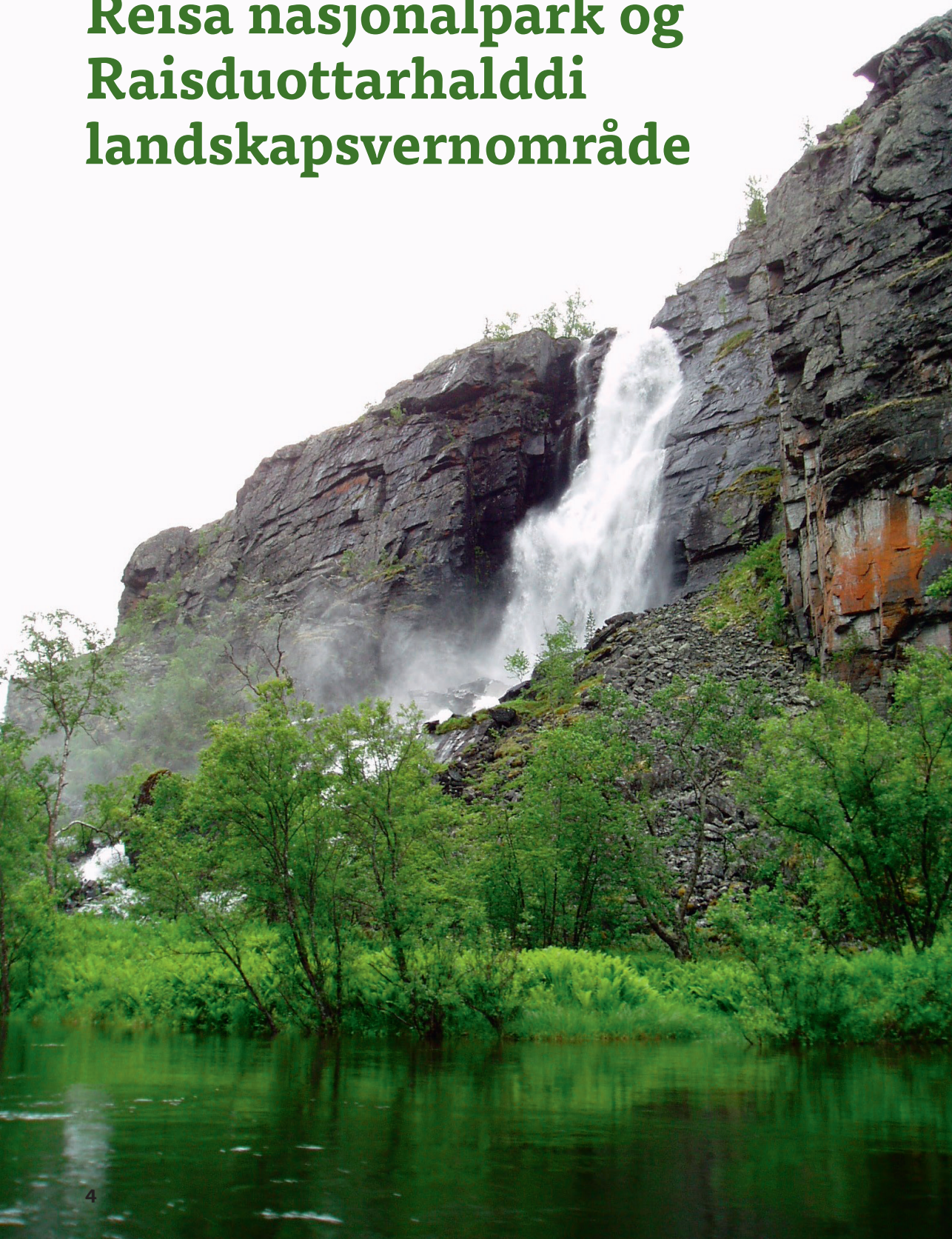
teltet eller rett og slett å gå hjem. Jeg anbefaler hundeeiere å bestille hundebur på forhånd der det er mulig, og forholde seg til at det ikke er lov å ta med hund inn i hyttene. Det får man ha i minnet når man planlegger tur.

En viktig del av hyttedriften til Troms Turlag er frivillige hyttetilsyn. Alle hytter har egne hyttetilsyn som sørger for at hytta til enhver tid er i stand. Også hundeanneksene har egne hyttetilsyn. En av utfordringene våre er å få hyttetilsyn som ønsker å vedlikeholde hundeanneksene. Jeg vil derfor spesielt oppfordre hundeeiere til å melde seg som hyttetilsyn, vi trenger deres hjelp for å gi et godt tilbud til hundeeiere. Et annet problem er at det ofte finnes hundehår i sengetøyet på hundeanneksene. Vårt renseri som vasker sengetøyet, vil ikke ta imot sengetøy med hundehår. Da må tilsynet vaske sengetøyet selv eller finne andre løsninger. Vi ser at enkelte hundeeiere med viten og vilje tar inn hund i hyttene våre selv om det er tydeliggjort at det ikke er tillatt. Vi har nå gjort et styrevedtak på at det utstedes rengjøringsgebyr på kr. 1500,- hvis man blir tatt for å ha hund i hytter der det ikke er tillatt. Som nevnt tidligere er det bare på hundeannekset på Altevasshytta og hundeannekset på Goldahytta det er lov å ta hund med inn i selve oppholdsrommet.

Ingen gjester i hundefrie avdelinger skal bli spurt om det er greit at noen tar med seg hunden inn i hytta. Det er ikke tillatt. Og har du en hund som ikke kan ligge alene i yttergangen, må hunden faktisk være hjemme. Husk at man kan sette gangdøra på gløtt slik at det blir lunk i yttergangen når man har fått god fyr i ovnen. Husk også å ta med vindsekk, teppe og isolerende underlag til hunden din.

Tekst: Arnulf Sørum, Leder TT

Reisa nasjonalpark og Raisduottarhalddi landskapsvernområde

Reisa nasjonalpark ligger i sin helhet i Nordreisa kommune, og ble opprettet i november 1986. I den sørøstlige delen har nasjonalparken grense til Finnmark fylke og Finland. Inntil den nordvestre delen av parken ligger Raisduottarhaldde landskapsvernområde, som igjen grenser til Kåfjord kommune og Finland. Nasjonalparken har et totalt areal på 803 km² og landskapsvernområdets areal er på 83 km². Her finner du også Nordreisas høyeste fjell, Halti med sine 1361 m.o.h. På finsk side ligger også store, vidstrakte villmarksområder i det som heter Käsivarsi.

Områdene er vernet for å ta vare på et større, sammenhengende naturområde som framstår som mektig og variert vassdragsnatur, med overgang til vidder og høgfjellsområder. Reisadalen i seg selv, med et dypt nedskåret dalføre, er et spennende «vindu» for de siste 2000 millioner års geologiske historie. Mange, trange sidekløfter skaper variasjon og dramatik og bidrar til dalens særegne karakter. Denne variasjonen i berggrunn og landskap bidrar til et variert og mangfoldig dyre- og planteliv i hoveddal-

føret, der Reisaelva har sitt løp ned til Reisa fjorden og bygdene Storslett/Sørkjosen.

En dal med rikt liv

Landskapets variasjon gir leveområder for et stort antall dyr i nasjonalparken. Fuglelivet er svært artsrikt, med innslag av nordlige og østlige arter. Rovfugler har gode livsbetingelser, der fjellvåken er mest tallrik. Kongeørn, tårnfalk og jaktfalk er også vanlige syn. I hoveddalføret og fjellene omkring er det bestander av både jerv, gaupe og fjellrev. Samiske navn som Njallaavzzi (fjellrevkløfta) og Geatkevuopmi (jervedalen) viser at rovdirene er kjente dyreslag i områdene. År om annet kan det observeres ulv og bjørn i områdene. Rødrev, mink, mår og røyskatt finnes også her. Av hjortedyr er det tamreinen som er mest tallrik. Elg ble første gang sett i Reisa dalen i 1878, og har siden den tid hatt fast tilhold i nasjonalparken – selv i de sørligste, innerste delene av parken. Elva har normalt et rikt fiske, men i 2022 var bestanden av laks så lav at laksefisket ble stengt. Villaksen i Reisa står overfor en utfordrende framtid. Helt fra slutten av 1800-tallet har

Reisadalen vært kjent for sin rike flora. Kombinasjonen av landskap, berggrunn og klima har lokket atskillige botanikere til dalføret og områdene rundt. I tillegg er selve dalbunnen, langs elvestrengen, svært frodig med flommarkskog og frodige gress-sletter flere steder. I dalbunnen finner man gjerne villrips og åkerbær som kan nyttes til et måltid på turen!

Opplevelser sommer og vinter

Reisa nasjonalpark byr på uforglemmelige opplevelser både sommer og vinter. Enten du tar korte eller lange turer vil du finne spennende turmuligheter både i dalføret og oppe på vidda og fjellet.

Den mest kjente vandrerruta er nok Nordkalottruta, som kommer inn i Reisa ved Somajavri i vest mot Finland, fortsetter nordover og dukker ned i dalen ved Saraelv, før den fortsetter oppover langs elva forbi Mollisfossen og til Nedrefoss. Ved Nedrefoss krysser stien elva på en hengebru, fra vestsiden til østsiden. Derfra går stien

langs elva ca. 2 – 3 km før den tar opp østover ved Imo og fortsetter til Raisjavri og videre til Kautokeino. Ruta som går fra Saraelv i Reisadalen til Raisjavri på ca. 60 km er nå en del av de Historiske vandrerruter i Norge. Ruta går mest om sommeren og høsten, men også som skitur på vinteren.

Langs dalsidene i Reisadalen er det mange flotte små og store fossefall og vannsig. Den mest kjente fossen er Mollisfossen som har et samlet fall på 269 meter over tre trinn. Dette er nok Reisadalens mest kjente attraksjon. Hit er det mange som leier elvebåt for å komme til. Tidlig på sommeren når det er mye vann i elvene kan man få seg en svalende dusj i vassføyka, på sletta foran fossen. For de som ferdes i dalføret vil man finne ly og gode leirplasser på sin vei. Det er flere åpne hytter langsetter elva og gode teltplasser. Ved Nedrefoss står Nedrefosshytta (Fossestua) som driftes av Nord-Troms Turlag, et yndet besøksmål med sine 16 køyeplasser og idyllisk beliggenhet ved Fossekulpen og hengebrua.

Mer informasjon:
www.reisanasjonalpark.no
www.historiskevandreruter.no
www.ut.no

Tekst og foto: Odd Rudberg,
Nasjonalforsker Reisa nasjonalpark

Mitt turtips

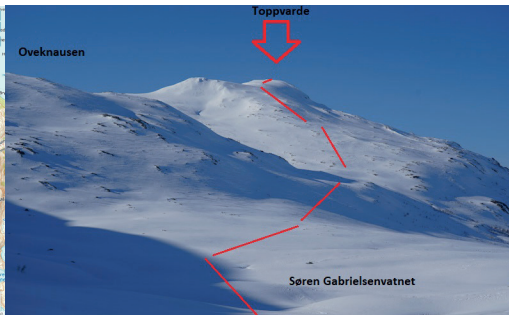
Tur til Svartvasstinden 875, Ringvassøy

Svartvasstinden er en flott langtur som kan gås både sommer og vinter. Toppen er frittliggende og har meget god utsikt og markert på vestre del av Ringvassøya. Det er en tur utenom det vanlige som krever sitt fysisk, og den går i øde områder der en ikke så ofte møter andre på tur. På sommeren gås turen fra Kårvika eller Skarsfjord. Det er samme ruter som brukes om vinteren, men om det er god is på Skogsfjorden kan den også gås derfra.

Jeg vil beskrive turen fra Kårvik og legge vekt på det som skitur og som passer denne årstiden best. De beste skiforhold er ofte mars til starten av mai. Det er en lengre tur enn de andre rutene (22 km t/r), men det er kortest kjørevei fra Tromsø. Turen har mest preg av fjellskitur siden det er langt til foten av fjellet, men har man «langturvennlige» toppturski og sko går dette fint. Det bør være godt vær for en slik tur og ikke tåke, for utsikten på toppen er jo et poeng med denne turen! Parkering ved Havbruksstasjonen i Kårvika og parker lovlig. Følg skogsbilvei på nordvestsiden av elva. I noen kilometer følges en sommermerket DNT rute i ca. 5 km til den tar mer retning mot Ringvassbu. Nå på vinteren følges elva, og ved Kvilarhaugen kommer den første lille stigningen. Innover dalen går det

i noe stigning og lange slake partier. Litt etter Bergsåsen går elva i et vakkert juv og en bør legge sporet litt unna, slik at en ikke får utglidning mot juvet. En bør også være oppmerksom på eventuell skredfare når en har bratt terreng over seg oppover dalen.

Turen innover dalen føles lang og vakker og er en heldig er det både elg, rovfugl, reinsdyr og ryper å se underveis. Etter cirka 5,3 km kommer en til Lillevatnet 196 m.o.h., men det er fortsatt 6 km igjen til toppen! Ved Lillevatnet tar hytteløypa av mot DNT Ringvassbu, mens ruta vår går mot Søren Gabrielsenvatnet. Vannet kan passeres på vestsiden eller krysses om isen er god. Fra vannet legges kursen mot toppen, og det er nå stigning hele veien mot toppen. Det vil være lurt å holde en høyde der snøen er god og holde 300-350 m høyden til en kommer

forbi Jakobtippen. Når en krysser den brede bekkedalen under Jakobtippen settes kursen opp mot salen mellom topp 831 og 875. Nå er det god stigning, men i normalt skredtrykt terreng og under 30 grader bratt om sporet legges riktig. Snøforhold kan variere her og kanskje må skarejern brukes. Når en er på salen mellom 831 og 875 settes kursen mot 875 toppen. På toppryggen må en holde seg unna toppskavlene. Det er en varde der og om været er godt er det fantastisk utsikt! Skogsfjordvatnet, Skogsfjorden, Rebbenesøy, Skarsfjorden og langt i det fjerne Tromsøya, samt mye mer. Nå har en slitt rundt 11 km og gått i 3-4 timer og en lang retur venter. En god pause på toppen er smart om det ikke er for kjølig der.

Turen ned går samme vei som opp og en klarer å skli på ok skiføre ned til Søren G. vatnet. Om snøen er god får du mange fine svinger på veien. Så er det litt stigning opp fra vatnet før en får den lange veien ut Kårvikdalen tilbake. Med god glid og kanskje gode spor du lagde på veien opp, vil skiene klare å skli svært godt om føret er bra. Men i noen partier og særlig de siste km. vil kanskje feste under skiene være gunstigst. Når du kommer fram til parkeringen etter 5-8 timer er beina og kroppen fornøyd med en fin tur og sikkert klar for en god middag!

Tekst og foto: Nils Chr. Fareth

Kongen Av Frivillighet - Pål Tengesdal

Troms Turlag er i hovedsak basert på frivillig aktivitet og mange bidrar i varierende grad innenfor de forskjellige områdene i Turlaget. Men noen bidrar kanskje enda litt mer – der har vi Pål. I anledning av Frivillighetens år ble Pål Tengedal nominert til Frivillighetsprisen 2022

Tilbakeblikk 2022:

Frivillighet Norge har fått i oppdrag av regjeringen å planlegge og gjennomføre det nasjonale markeringsåret i 2022. Det er tre mål for Frivillighetens år: økt deltakelse i frivillig sektor, økt tilgjengelighet og økt synlighet for frivillig sektors betydning i samfunnet. Frivillighetens år er så heldig å ha Hans Kongelige Høyhet Kronprins Haakon som høy beskytter. Kronprinsparet ønsket å invitere frivillige til Gjestebud på Skaugum 16.11. Slottet i stor grad plukket gjestene ut fra listen over nominerte til årets Frivillighetspris.

«Fjellvåken» ønsket å ta en prat med Pål for å bli litt mer kjent med han og samtidig formidle begivenheten for hele Troms Turlag sin medlemsmasse.

Han sier han har vært medlem i Troms Turlag siden han flyttet til byen for nesten 20 år siden. Da ble han med på onsdags-turer og felles-turer i helgene. Turene ga han nye bekjentskap, bla Valter Jensen og Geir Bye. Dette førte igjen til deltagelse på ved- og hytte-dugnader og etter hvert GPS-kurs og seinere som aktiv i Merkeutvalget. Merkeutvalget merker stier og løyper, legger til rette med klipping og brubygging og registrerer og vedlikeholder alt dette. I tillegg har han vært med i styret i TT i en årrekke.

Pål er også aktiv og vært med i styret i Tromsø Astronomiforening (TrAF) og således vært med å arrangere astronomitur til Skibotn med Barnas Turlag 8 ganger.

Allerede i studietiden ved NTNU, startet han med frivillig arbeid i Koiestyret. De

vedlikeholdt og restaurerte gamle koier. Han ønsker å bidra med noe praktisk og synes at alt som skjer innen DNT-systemet passer han fint. Pål har lært mye av veteranene i TT. I dugnadskorpset er samlet utrolig mye erfaring og det er lett å få tips og inspirasjon når man er ute med dem på dugnadsjobb. Det har inspirert han til å lære hvordan man vedlikeholder hytter, bruer og klopper på best mulig og riktig måte.

På spørsmål fra «Fjellvåken» om hvor mye tid som går med til frivillig arbeid, svarer Pål: Det svinger en del fra år til år. Avhengig av hva som skjer i terrenget, for eksempel om vi får skader på bruer grunnet mye vårsnø og stor flom. Har vært oppe i over 600 dugnadstimer for TT på et år. Da inkluderer det både styrearbeid, aktiviteter i Merkeutvalget og noen hyttedugnader. Samt deltagelse på DNT-Landsmøtet og regionmøte for Nordnorske turlag. Mange år har det blitt langt under halvparten av dette timetallet. Har ikke talt opp timer i 2022, men det har blitt mer møteaktivitet enn praktisk jobb i felt siste år.

Vi spør hva som motiverer han og hva det gir han?

Det er flerdelt. Ønsker å få best mulig forhold på stiene, slik at turgåerne slipper å trække rundt i gjørme og på ugreit underlag. Det er fint å bli bedre kjent ute i det fantastiske terrenget vi har i hele vårt fylke. Og det er hyggelig å dra på dugnadsturer med andre og se at vi sammen får forbedret en sti eller reparert ei bru. Synes det er fint om

folk som ikke er så ofte på tur kommer seg mer ut, med litt tilrettelegging utenfor nærterrenget. Blir nok ekstra motivert sjøl også når jeg vet at noen klopper burde fikses, et stykke avgårde fra egen «bakgård». Får trimmet en del og samtidig gjort noe nyttig.

Hva tenker du generelt om frivilligheten i dag?

Jeg merker kanskje en tendens til at det er mer krevende å få med folk på dugnad nå, enn for 8-10 år siden. Noen av TT sine veteraner har lagt ned hundrevis, kanskje tusenvis, av timer opp gjennom årene og bør kanskje slippe å bli spurt nå. Men de fleste av dem han kjenner, er fortsatt lette å spørre. Det er en styrke å vite hva de enkelte kan bidra med og at de takler tunge sekker og lange dager. De bør kunne bruke håndverktøy, ha evnen til å være kreativ når noe uventa skjer og finne praktiske løsninger i felt. Derfor blir det ofte til at man spør de man kjenner og følgelig blir det vanskelig for nye og yngre å slippe til. Dette kan føre til at dugnadsmiljøet blir litt «lukket». Han tror den største utfordring for Merkeutvalget og TT framover, er hvordan rekruttere flere folk slik at det blir mange som kan bidra litt. Men samtidig er det dette han synes er mest krevende; å arrangere større dugnader med mange nye folk. Det krever god planlegging og dugnaden må tidfestes mange måneder i forkant. Materialer i riktig mengde må fraktes ut til riktig sted vinteren i forveien. Sørge for rett mengde skruer og verktøy og flust med toplada batteripakker. Koordinere transport/folk og samkjøre i størst mulig grad. Fordele tungt utstyr og felles middager i

allerede velfylte sekker før avmarsj. Dårlig værmeldinga kan også medføre avlysning av dugnaden på kort varsel, men så blir ikke været så ille allikevel. I mange tilfeller er det derfor utrolig mye enklere og mindre tidkrevende å bare dra ut på en mindre jobb på egen hånd. Samtidig har det også blitt mer krevende å arrangere større dugnader når vi må ha alt på det tørre med tanke på HMS.

Avslutningsvis forteller Pål om selve seremonien på Skaugum. Han fikk en invitasjon «ut av det blå» og ingen vil si hvordan det kom i stand. Han beskriver det som et gjestebud i midten av november: Vi var rundt 60 gjester. Vi ble vist til en sal hvor alle hilste de kongelige ved å bukke og neie, grunnet fortsatt Corona-tiltak. Der ble vi plassert på stoler og fikk taler ved Kronprins Haakon, Kronprinsesse Mette-Marit og generalsekretæren i Frivillighet Norge, Stian Slotterøy Johnsen. Deretter var det presentasjoner ved tre representanter for frivilligheten og det var stor spredning i aktiviteten. Etterpå gikk vi til en annen sal og ble plassert åtte gjester ved hvert vårt runde bord, etter et nøyte planlagt system. Vi skulle sitte sammen med noen som holdt på med noe helt annet enn oss selv. De kongelige ble plassert ved ulike bord i hver sin ende av rommet. Vi fikk servert god og variert tapaslignende mat, hvor allergier var hensyntatt. Avslutningsvis var det noen musikalske innslag hvor også Prinsesse Ingrid Alexandra var tilstede. Så dro alle ut i novembernatta hver til sitt. Det var dessverre fotoforbud under hele seansen, så jeg har ikke noen fotografiske minner fra selve høytideligheten.

Nytt fra Barnas turlag

Spennende eventyr! Foto: Merethe Stiberg

26 januar arrangerte vi Eventyrstund i Folkeparken sammen med eventyrdronninga Stina Fagertun, som stilte opp og leste et spennende selvkomponert eventyr om jenta på jakt etter den forsvunne magiske solringen som kunne bringe sola tilbake!

30 små og store satt musestille i mørket rundt bålet og lyttet. Det var en magisk stemning rundt bålet. Etterpå kosa vi oss

med pølsegrilling og aking i den fine opplyste akebakken like ved. 5. Februar var det «kom-deg ut-dag» i et forrykende vintervær på Charlottenlund aktivitetspark med aking, skigåing, naturquiz-løype med premiering og pølser! Til tross for været var det overaskende mange som tok turen utendørs, vi vet hvor vi bor – det er klart!

Takk til våre flotte frivillige hos Barnas turlag som stilte opp på kort varsel, slik at vi fikk til å arrangere denne fine dagen også

Bilde fra Gapahuken Foto: Merethe Stiberg

vinterstid.

Helga 10-12 februar gjennomførte vi nok en flott tur – denne gangen i form av Nordlystur med overnatting hos Strandbu Camping i Skibotn, under kyndig turlledning fra vår turlleder og primus motor Trine Jægervatn.

Ungene fikk utfolde seg i klatrebakken på Oksneset (som også er et turmål for «5 turer med Turbo»!), tur til Svartberget og besøk hos sauebonden Leif Bjørnar Seppola. Det ble også snøbading etterfulgt av badstu, gode fellesmåltider og grilling utendørs.

Framover venter mange fine arrangementer. Vi gleder oss til Hytteturer, skiturer, bålkos, hundekjøring og besøk hos Holt Økopark!

DNT UNG:

I januar startet vi opp et klatreprosjekt for ungdom (13-16 år) med støtte fra Gjensidigestiftelsen.

Hver onsdag når skolene i Tromsø slutter tidlig, har 12 flotte ungdommer fått muligheten til å komme til Tromsøbadet på klatrekurs i det de står og går i – helt gratis! Vi har sørget for inngang, leie av utstyr og instruktører som har delt av sin kunnskap og teknikk tips for en flott gruppe ungdom. Etter fire uker fikk deltakerne tilbud om et gratis grunnkurs i klatring med påfølgende Brattkorttest, slik at de kan fortsette å klatre i hallen på egen hånd og sikre venner de ønsker ta med som ikke innehar klatrekompetanse.

Prosjektet har vært meget vellykket med svært takknemlige og lærevillige deltakere.

Dette var et givende prosjekt å få være en del av – håper på å se mange av deltakerne i vår DNT ung-gjeng i tiden som kommer!

Vi ser fram til vårprogrammet med «Grønn onsdag» og filmvisninger på turlagskontoret, isbading, snøhuleturn, hytteturer og skitur i indre Troms!

På klatrefeltet. Foto M.Stiberg

Topp-tur på flatmark 21. mars – 6 april 2022

Fire modne damer på ski gjennom Anarjohka nasjonalpark, med en avsluttende sving innom Finnmarksvidda; Inger 69 år, Toril 64 år, Kirsti 66 år, Ella 66 år. En liten beskrivelse av en fantastisk tur i et område uten mobildekning eller merking. Med pulk og telt, og etter hvert noen netter innendørs. Turen er forholdsvis lettgått, men kan være krevende i dårlig vær. Den krever god kunnskap om navigering, i tillegg til god planlegging selvfølgelig.

Det hele startet med en «luftig» busstur fra Tromsø til Alta, med 25m/sek og snøfokk over Kvænangsfjellet. Kirsti og jeg var klare til å slutte oss til kompanjongene Inger og Toril som var kommet med fly sørfra. Spennende å møte de jeg skulle tilbringe mange dager sammen med. Vi tok en lyxig natt på Thon, med påfølgende hotellfrokost før maxitaxi til vårt utgangspunkt Avzy i Kautokeino. Inger, Toril og Kirsti er garva NPL damer, som har gått årlige langturer sammen, med utallige netter i telt og er godt vant med ymse utfordringer. Anne Lise, den fjerde på deres vante lag kunne ikke i

år, så da fikk jeg sjansen. Jeg var spent, på teltetiketten, på samarbeidet og om jeg og de andre ville trives med hverandre. Ingen grunn til uro, jeg ble særdeles godt tatt imot av en gjeng som bare var ute etter å kose seg og finne gode løsninger.

Det er viktig å kjenne utstyret sitt, og vite at det fungerer. Selv om alt er gjort oppskriftsmessig, så kan ting gå skeis. Første kvelden var det umulig å få fyr på primusen, mekkeren Toril demonterte, skrudde og fiksa. Det endte med at Toril og jeg neste dag returnerte til Avzy, i håp om haik til sentrum. I Avzy traff vi på bestemor Risten

som var hjemme fordi hun passet barnebar-
na sine. Ei kjempehyggelig dame som ringte
rundt til hele slekta for å høre om de kunne
kjøre oss. Til slutt kom hun ut, med hand-
veska over armen, ga noen instruksjoner på
samisk til ungene før hun vinka oss inn i
bilen sin. «Det blir meg som må sørge for at
dere får fyring på turen». Det ble en artig
tur, vi fikk høre om slekta- om hennes 6
barn som alle hadde klart seg godt i livet,
alle hadde tatt høyere utdanning. Og sanne-
lig var hun ikke tante til en av de to jeg kjen-
ner i Kautokeino. På Coop-en fikk vi tak i en
av de to resterende primusene i Kauto. Det
så ut til at dette skulle bli en tur med hellet
på vår side.

De påfølgende 7 dager og netter var bare
et eventyr. Det kom litt nysnø på skaren,
minusgrader og sol gjorde turen til en lek.
Vi ble velsignet med stjernehimmel og
nordlys, og det aldeles uten støy- eller lys-
forurensning. To netter var tempen nede i
24 minus, men med varm Nalgeneflaske på
skinka og varmpads i ull- lestan, så gikk
dette helt fint.

Den tredje dagen passerte vi grensa til

nasjonalparken. Det er ikke store høyde-
forskjellene i nasjonalparken, og det er få
punkter å orientere etter. Jeg er uten GPS
erfaring, har hele livet klart meg med kart
og kompass. Men må si at å ha med en så
stødig GPS navigatør som Toril, det var sær-
trygt og avslappende. Terrenget besto av
glissen bjørkeskog, der det var mulig å svin-
ge seg mellom trærne. På et tidspunkt kjen-
te jeg på en dyp andektighet, ved det å van-
dre i urskog og urørt natur. Der vi kun ble
forstyrret av tepper med ryper, reinen som
ble passet og foret, storfuglen i trærne, lys-
tig harepus og en ihjelsultet elg. Artig med
ulike dyrespor, dagens naturquiz.

I tillegg til naturopplevelsene, ja å nesten
bli natur, var det sjelsettende å erfare at det
for en gangs skyld ble stille i hodet. Samme
rytme hver dag. Opp klokka 07, så kvinne
seg opp til morgentissingen, tining av snø,
frokost, kaffe, nedrigging og avmarsj. Cirka
seks timers vandring, i gjennomsnitt 20 km
hver dag. Så tre timer med rigging av camp
og etter hvert kjente prosedyrer, før kveld-
skaffe og en hikkas i teltet hos Inger og

Toril. Ingen innsovningsvansker, sånn i 21 tida.

De andre gikk tilnærmet denne turen også for noen år siden. Underveis var det stadig mimring om hvor utrolig deilig det hadde vært å komme til Andreas Nilsen hytta. Den som skulle gi oss mulighet til å sove innendørs og få tørket telt og klær. Etter 8 netter i telt kom vi fram til denne idyllen som lå helt ved elva Anarjohka. Og like ovenfor var det et bjørnehi med to bjørner. Men de skulle dessverre ikke ut helt ennå. Tennved lå klar, vi fyrte godt og stemningen var toppers. Vi hadde klart turen med kun små tildragelser. Så som at Inger den ene dagen begynte å lukte mistenkelig av bensin. Lekkasje gjennom både presenning og pulkpose, men heldigvis med begrenset spredning til klær og utstyr. Tap av feller, men det må man vel regne med. Og selvfølgelig reserve i pulken. Reparasjon av pulkdrag, salto i en nedoverbakke - med pulken på skeiva og skiene hengende i et tre. Da sto verden bokstavelig talt på hodet. Gode venner ga nødhjelp.

På Andreas Nilsen hytta fikk vi kveldsbesøk av to skikkelige trivelige samiske gutter som hadde vært ute og foret reinen sin. De

kom inn for å takke for at vi hadde gått utenom flokken og unngått å forstyrre dyra. De fortalte om dårlige forhold for rein og elg, der mange hadde dødd av avmagring. Derfor kjørte de daglig inn for. Disse guttene i 20 årene, Jon og Lemet, har en kjærlighet til hver enkelt rein. De kjenner alle dyra sine. Hvis de har ei gammel simle, så lar de henne gå, og hvis hun er levedyktig så kan hun gå gjennom flere flokker og finner fram til sin sommerbeite i Porsanger, Smørfjord eller Olderfjord. De sier det er naturens gang om noen dyr går under, men det er dessverre jerv og ørn som tar friske dyr. Guttene har stor tro på morgendagen, at de til sommeren har glemt to harde klimatiske år. De nullstiller alltid, om de har sovet 1 eller 5 timer etter lang arbeidsdag. Dette er ungdom med oppmerksomt nærvær. Naturfolk som flytter til fjells i oktober, og er knapt hjemme hos familie og kjæresten før 1. mai. Men, under reinkappkjøringa i Tromsø kan du se Jon, og han har også vært kjempegod på Alta fotballag. I lassokasting, ja der har Lemet vært norgesmester to ganger. De kan altså både leke og jobbe.

Denne delen av turen endte i Angeli. Der

fikk vi skyss til Inari av Olli, en gammel kjenning fra turen i 2014. Han tømte varebilen sin for redskap og reinfor, og pulker og damer ble stablet inn foran og bak i Mercedes av beste sort med både automatgir og cruisekontroll. Vi ble sluppett av på trappa til Kultahovi hotell hvor det ventet badstu og treretters med blant annet reintunge og hvitfisk fra Enare sjø. Det er rart med det, oppredd seng og påsmurt kan være helt ok avveksling fra sovepose og real turmat.

Bekymringsmeldinger om overvann på Enare gjorde at vi måtte droppe tur over Enare til Ivalo. Vi sjanghaiet gubben til hotellinnehaversken til å kjøre oss til Assebakke. Turen videre gikk til Ravnastua og Øvre Mollisjok, med en hviledag og svipptur nedom Per på Nedre Mollis. Der hadde Per besøk av en kompis som var kommet med sitt lille fly, parkert på elva. Der skjer det alltid noe artig. Og han har kjempegode vafler. Inger fikk hilse på reinbukken og måtte knele pent foran den. Etter to

netter hos Margit på Øvre Mollis, tok vi en variant og avsluttet turen hos Josef på Ragesluoball. Flott tur over fjellet, mye rein, vidt utsyn. Josef er et godt alternativ til Jotka, der det ofte er mye folk. Han har ei lita hytte med 4 senger som han leier ut. Og turen fra Øvre Mollis er mer variert og artigere enn over Jiessjavre synes jeg. Fin og lett tur ned til hovedveien. Videre med taxi til Suolovuompmi, buss via Alta og til Tromsø.

Mye vil ha mer, og snart er vi i gang igjen. Vi må peise på mens vi har helsa i behold. I år får vi både Anne Lise og Ellen med på laget, så det blir tre telt-lag. I begynnelsen av mars starter vi i Neiden og har hele tre uker til disposisjon. Vi er oppsatt med kart og navigatør, så da gjenstår det bare å se hvor beina fører oss. Vi håper på lett føre, sol og medvind. Juhu!

Tekst og foto Ella Koren

Med Nord-Troms Turlag på Reisaelva. Foto: Nina Storm

Fellesturer: En del av turlagets identitet

Det er mange av oss som har fått sin introduksjon til Troms sin vakre natur og gode naturopplevelser gjennom deltakelse på fellesturer med turlaget. Enten på dagsturer i nærheten, eller på helgetur og ukesturer andre steder i Troms. Fellesturer med overnatting på noen av våre flotte hytter har jo blitt klassikere. Turer med telt eller til gapahuker står også på turlista. Det å komme seg ut og for noen kanskje prøve noe helt nytt som å komme ut i fjellverden, sommer eller vinter, kan være en terskel for mange. Da er det å bli med på fellesturer et enklere valg. Her er det «noen» som har tenkt igjennom turen, hvor den starter og slutter, hvor den går, at den er gjennomførbart og ikke minst at den er sikker. Fjellet er lunefullt, da er det godt at turene er vel planlagte. Noen ganger går turen i et godt kjent og kjært område, i nærområdet, andre ganger på helt ukjente områder for alle. Oppgitt vanskelighetsgrad gir en pekepinn om man selv kan mestre turen. Ulike turer er tilpasset ulike målgrupper.

På fellesturer blir man kjent med nye turglade mennesker. Det er veldig sosialt med fellesturer! Det å være flere i lag, gir også en god trykghetsfølelse. Trykghet og trivsel nevnes som nøkkelord når vi turledere spør deltakerne hvorfor de er med på fellesturer. Det er svært hyggelig som turleder å oppleve at enkelte deltakere kommer igjen til en senere tur man har.

Nå, disse «noen» som sørger for fellesturene er jo turlederne. Uten turledere; ingen fellestur! Turlederne er ivrige, turglade folk som ser det som svært så givende og trivelig å ha andre med på tur. Gleden av å gi andre en god turopplevelse, mestringsfølelse, naturopplevelse og oppleve turgleden selv samme med andre, er ofte drivkraften til å ta på seg dette «oppdraget». Turledelse er

ulønnet dugnadsarbeid, noe som også er en del av turlagets identitet.

I Troms Turlag er det tradisjon for at det er turlederne selv som velger sin tur hvor den går. Men vi tar gjerne imot ønsker!

Turlederne er gjerne to i lag. Det er ofte gunstig, spesielt på lengre turer eller på kortere turer som kan kreve god oversikt over gruppen i uoversiktlig terreng. Sammen gjennomgår turlederne en grundig risikovurdering om turen i forveien. Dette for å sikre seg at alle eventualiteter er tenkt grundig igjennom. Denne vurderingen er skriftlig og arkiveres. Dette er blitt nasjonale krav, og er med å gjøre turlivet og fellesturene enda tryggere.

For å være turleder må man være kvalifisert. Troms Turlag følger strengt DNT's krav til turledere og turlederutdanning. Ulike krav til ulike utfordringer: Nærturer, sommerturer eller vinterturer. Turene kan være dagsturer eller ukesturer, sommerturer eller vinterturer. Det kan være flatt eller bratt, for barn eller veteraner, ungdommer eller voksne. Men aller først må de som ønsker å bli turledere kvalifisere seg til de turene de vil holde. Troms Turlag arrangerer regelmessig turlederkurs, og utdanner turledere til alle nivåene i DNT's turlederstige.

Tekst: Geir Bye

Troms Turlag i ukjent landskap: Sørøya på langs. Foto: Geir Bye

**Ferskingkurs. På tur for første gang?
Foto: Nils-Christian Fareth**

**Topptur med DNT Fjellsport Troms,
«Fjellsportgruppa». Foto: Christian Nilsen**

Vibeke holder foredrag. Foto: Nils-Christian Fareth

Bli turleder!

For å bli turleder må du delta på DNTs turlederutdanning. DNT har en turlederstige delt opp i 4 nivåer. Det er unntaksvis mulig, på bakgrunn av langvarig praksis og utdanning innen friluft, å søke turlaget om godkjenning som turleder. Troms Turlag arrangerer alle nivåene på DNTs turlederstige.

Nivå 1: Ambassadørkurs

Bli kjent med DNTs historie, kjernetilbud og verdigrunnlag. Enten et kveldskurs eller et digitalt tilbud på ca. 1,5 timer som du kan gjøre hjemme. Kurset anbefales for alle som har tillitsverv i turlaget, men er et krav for de som vil gå videre på turlederstigen. Gå inn på DNT's digitale kursplattform Motimate: <https://signups.motimate.app/nb/org/dnt> og registrer deg. Når du har fullført kurset, send beskjed til Troms Turlag på troms@dnt.no slik at vi får registrert at du har startet på turlederutdanningen.

Nivå 2: Grunnleggende turlederkurs

Vanligvis helgekurs; 2,5 dager. Mye ute med praktiske øvelser; på tur med gruppe i nær-området. Kvalifiserer til å lede turer i lavland på stier og veier, hovedsakelig på sommerstid. Turlederrollen, orientering, formidling, turplanlegging mm er hovedinnholdet. Dette kurset arrangeres årlig av Troms Turlag i Tromsøområdet, men har også vært avholdt av lokallagene i Nord-Troms og Senja.

Nivå 3: Sommerturlederkurs

Vanligvis 2 helger pluss teorikvelder, alternativt hel uke. Kvalifiserer til å lede lengre turer i høyfjellet og gjerne med overnatting på DNT-hytter. Her øves på krevende orientering og veivalg. Nattorientering innlagt om høsten. Lengre turer med innlagt nødbivuakk, elvevading, farer i fjellet, stressende turledersituasjoner og førstehjelp. Opptak til kurset krever også

egenerfaring. Har du muligheten; vær gjerne medturlleder først på fellesturer. Arrangeres årlig ved nok deltakere i Tromsøområdet / Indre Troms.

Nivå 4: Vinterturlederkurs

Vanligvis 2 helger og noen teorikvelder. Opptakskrav er bestått sommerturlederkurs og erfaringer som sommerturleder og fra turer i vinterfjellet. Det er fokus på veivalg, nedkjøling, farer i vinterfjellet, meteorologi, vinterklær og utstyr, kameratredning. Øvelse på nødbivuakk vinterstid. Turlederrollen vinterstid. Arrangeres annet hvert år i Tromsøområdet / Indre Troms. Skredproblematikken har kommet i fokus siste årene, og det kreves ekstra kompetanse for turledelse i komplekst skredterreng, et kurs som turlaget også arrangerer.

Instruktørkurser

I tillegg har DNT flere instruktørkurser for de som ønsker å bli instruktører på ulike grener. Se dnt.no. Ønsker du for eksempel å bli instruktør for å utdanne turledere og avholde turlederkurs, kan du ta et kurslederkurs. Det arrangeres med ujevne mellomrom i Troms, men oftere rundt i

landet. Turlaget kan gi støtte til deltakelse til kurslederkurs andre steder, så ta kontakt med turlagskontoret dersom du ønsker dette. Vi trenger stadig flere som kan avholde turlederkursene!

De ulike turlederkursene blir lagt ut på turlagets hjemmesider etter hvert som de blir bestemt. De ulike lokallagene og turgrupper kan gjerne be om lokale grunnleggende turlederkurs i tillegg! Ta kontakt med turlagskontoret for denne muligheten.

Sommeren 2023 avholdes både grunnleggende turlederkurs (3. – 5. juni) i Tromsøområdet og sommerturlederkurs. Første del av sommerturlederkurset avholdes (7. – 11. juni) i Tromsøområdet og andre del helga i slutten av september fra ei hytte indre Troms. Mer informasjon om disse kursene på nettsiden troms.dnt.no under turer og aktiviteter. Det finnes mye god informasjon til turledere på hjemmesiden til turlaget som er nyttig både for gamle, nye og kommende turledere. Flere spennende kurs og seminarer arrangeres kun for turledere.

Tekst: Geir Bye

Fellestur under turledersamling. Foto: Geir Bye

Jo mere vi er sammen! Foto: Nina Storm

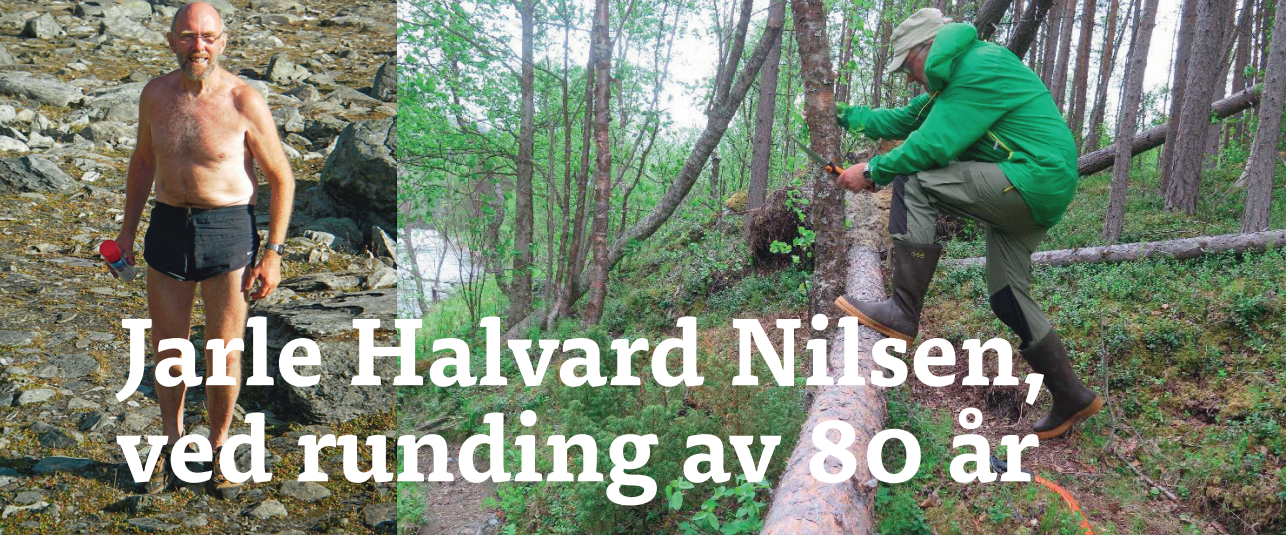
Årsmøtet Nord Troms turlag

Onsdag 8. februar gikk årsmøtet til Nord-Troms Turlag av stabelen. Møtet ble åpnet med sangen «Jo mere vi er sammen» og jaggju ble det ikke direkte etterfulgt av et medlemsmøte.

23 glade medlemmer deltok og vi hadde digitalt besøk av leder i Troms Turlag, Arnulf Sørum. Det var kjempeartig å gå gjennom årsmeldinga og se hvor utrolig mange arrangement og turer som har vært gjennomført i 2022, både av turlaget alene og i samarbeid med andre aktører. Og det er ikke færre planer for 2023. Kvelden ble

runda av med pizza og brus, og turpåfyll fra Indre Troms. Pål Tengesdal fra Troms turlag fortalte om sti- og hyttetilbudet, og Dagfinn Larsen hadde intet mindre enn urpremiere på sin film fra en vintertur i Indre Troms i mai 2010. Bodil Bråstad ble gjenvalgt som leder. De andre styremedlemmene er Johanne Båtnes, Sunniva Kråbøl, Tor Martin Nilsen og Nina Storm. Varamedlemmer er Lene Ottesen, Heidi Arnesen og Beate N. Simonsen.

Tekst: Lene Ottesen.

Jarle Halvard Nilsen, ved runding av 80 år

Jarle har vært primus motor for merking og stivedlikehold i Troms Turlag i en årrekke. Alle har sett treskiltene hvor hyttenavn og avstand er tappet ut, og deretter malt med svart farge i bokstavene. Disse har han egenhendig produsert i kjelleren der han bodde på Kvaløya. Mange hundre timer må ha gått med. Fra 2014 kom turskiltprosjektet i gang, støttet av fylkeskommunene og Gjensidigestiftelsen. Da ble det besluttet at vi i TT også skulle følge standarder i nye revisjoner av Merkehåndboka. Det innebar blant annet gradering av stiens vanskelighetsgrad. Da ble det slik at de flotte treskiltene fra Jarle gradvis ble bytta ut med folierte aluminiumsskilt. Treskiltene fra Jarle er å betrakte som kulturminner, og det er flott at de fleste hyttetilsyn tar vare på dem og henger dem opp som dekorative og historiske elementer. Vi har også tatt vare på mange treskilt på TT-kontoret.

I tillegg til jobben med å lage skilt, var det stedvis tidkrevende å få frakta ut staur å henge dem på. Fordi overraskende mange «artigkailler» vil teste hvor godt festa staueren er i bakken, ved å bruke all makt for å vri den rundt, brukte Jarle alltid jernkryss gjennom staueren godt nede i bakken. Staurene var gjerne 3 m lange, og minimum en halv-meter var solid gravd ned i bakken. Merkeutvalget skulle flytte en staur som sto ved ferista omtrent 350 m opp fra veikrysset i Tønsvika. Her var foten på staueren, med jernkrysset, steina ned med store steiner, før grus, sand og torv var lagt på toppen. Ingen kunne klart å rotere denne staueren. Vi brukte en time på å få opp alle store steiner og staueren før den kunne flyttes til ny plassering!

Jarle har hatt utallige Merkekurs for små og store turlag, flest her i nord. Han har også

vært lett å be når mindre lag har spurt DNT om hjelp til å øke egen kompetanse på innhold i Merkehåndboka. Etter mange års praktisk erfaring i felt har Jarle en mengde egne bilder som på en god måte illustrerer prinsippene i Merkehåndboka. Siste merkekurs i vårt nedslagsfelt ble avholdt i juni 2018 for Balsfjord Turlag. Jarle har velvillig overlatt kurspresentasjonene til dagens Merkeutvalg, og en noe oppdatert versjon av merkekurset ble gjennomført for Midt-Troms friluftsråd på Sažža (gamle Tranøybotn skole) i juni 2020. Merkehåndboka oppdateres jevnlig, og ligger nå på nett.

I flere år brukte Jarle mange sommeruker på å merke Nordkalottruta. Det betyr i praksis også å finplanlegge hvor traseen skal ligge, samt bygge varder, rydde buskas, og merke med rødmalning. Omtrent alt av merking her skjedde i Finnmark. Prosjektet ble

ledet av DNT sentralt, ved tidligere assisterende generalsekretær Anne Mari Aamelfot Hjelle. Jarle hadde jevnlig dialog med henne om årets planer for fortsettelse av merking på Nordkalottruta. Den er nå ferdig merka helt fram til Nordkapp. Traseen er stedvis lite brukt, og det er noe langt mellom merking og varder på enkelte etapper, så kunnskap om bruk av navigeringshjelpemidler er påkrevd. I dette prosjektet var det mye «utetid». Det innebar også å bo i telt eller lavvo. Det kunne være dagevis i kjøleskaps-temperatur, eller med finnmarksmyggen i konstant angrepsposisjon.

Til slutt tre møter med Jarle som oppsummerer noen av aktivitetene hvor jeg har blitt kjent med ham. Og lært mye.

I august 2009 var vi ei gruppe på telttur oppe mot Navstilia i Dividalen. Utpå kvelden hadde vi fått etablert camp med fire telt. I skumringa så vi en mann komme mot oss på kanten av flata som skrår ned mot Vuomajohka. Det var Jarle som holdt på med detaljplanlegging av endra rute mellom Dividalen og Vuomahytta. Her lå stien opprinnelig over noen nok så blaute myrpartier. Jarle hadde hatt dialog med vernemyndighetene og fått godkjent omlegging av traseen til tørrere grunn, nært kanten av skråninga ned mot Vuomajohka. Nå var han alene ute med bånd som ble hengt opp i busker og småtrær. Merkehåndboka angir at du ved anlegging (og omlegging) av sti skal gå ruta begge veier, for å sjekke at traseen ligger så bra som mulig i terrenget. Nå var Jarle på returen, og sjekka stiforløpet gjennom terrenget nok en gang før endelig merking og rydding. Jarle skulle denne kvelden til Dividalshytta for å overnatte der.

I mai 2014 var Jarle og hans turgruppe ferdige med årets etappe av det europeiske stinettverket lenger sør. De hadde da gått gjennom fjellområder i Spania i en del av traseen som kalles E4. Jarle kom en lørdag formiddag til Barcelona, og siden jeg også tilfeldigvis var der da hadde vi avtalt et møte. Vi hadde

en særdeles hyggelig brunch på en fortaur-restaurant i den spanske storbyen. Jan Børre Henriksen var også med, og jeg fikk høre nytt fra de siste dagens vandringer i Catalanske fjell. Jarle var den som hadde planlagt alle dagsetappene for turgruppa nedover i Europa, gjort avtaler med lokale pensjonater og overnattingssteder, kort sagt all logistikk i forkant. De andre måtte bare sette av 10-12 dager i mai, pakke tursekken, huske de tre P-er (pass, pæng & pillett), og sørge for å komme seg med det riktige flyet.

I juni 2018 henta jeg Jarle på flyplassen i Tromsø og vi dro straka vegen mot Storsteinnes. Der hadde Balsfjord Turlag bestilt kommunestyresalen i rådhuset for å avholde merkekurs og grundig innføring i Merkehåndboka. Kurset inkluderte bilder med praktiske eksempler fra Jarles egne aktiviteter etter stiene. Deretter retur til Tromsø, før en hel gjeng neste dag dro av gårde mot Storslett og videre til vegenden ved Saraelv i Reisadalen. Herfra vandring med tunge sekker, sag, greinsakser og flere liter rødmaling opp langs stien mot Nedrefosshytta. Det ble en lang og arbeidskrevende runde med rydding av stien opp langs elva. Det gror veldig godt i bunnen av Reisadalen, og overraskende mange bjørker faller inn over stien hvert år. Når det går mange år mellom hver runde på stien, blir det mye jobb å rydde opp. Vi hadde avtalt med nasjonalparkforvaltningen i Reisa, samt lokale folk på Statskog og Halti nasjonalparksenter at vi første natt kunne låne alle hyttene som ligger ved Sieimma, ved nasjonalparkgrensa. Da gjengen kom opp til Nedrefosshytta etter dag to ute på stirydding var det etterlengta å kunne slenge av seg sekken, samt få i gang middagen innendørs. Et par dager med slike stiaktiviteter er en god prestasjon av en mann på over 75 år.

Tekst: Pål Tengesdal, styremedlem TT
Foto: Ellen Ingulfsvann og Magne Lund

Friluft på blå resept

Av Nina Cheetham og Merete Stiberg

Foto: Christine Myrseth

Kan medikamentell behandling og terapi innenfor hvite vegger erstattes av samhold, mosjon og friluftaktivitet ute i det fri? Ja – det tror vi på! Friluftaktivitet skulle vært skrevet ut på blå resept!

Årets første medlemsmøte samlet ca. 40 tilhørere som fikk høre en engasjert Sigrid Rohde fortelle om bakgrunnen for sitt naturengasjement. Sigrid er sosialarbeideren som brenner for å bruke naturen som terapirom. Naturinteressen fikk hun allerede som barn gjennom oppveksten i en naturglad familie. Feriene gikk til hytta på en holme i Snåsavatnet i Trøndelag og den eldre broren var en stor inspirator. Gjennom han fikk hun interesse for blant annet fugler. Arbeidslivet har hun viet til det som kalles utendørsterapi. Det vil si å bruke naturen og friluftslivet som redskap i møte med våre menneskelige problemer. Engasjementet er så glødende at det førte henne til topps i kåringen av «Årets Villmarking» i 2022. Sigrid er presentert med egen artikkel i FV nr. 2- 2022.

Sigrid er like opptatt av små naturopplevelser som store, og fortalte tilhørerne hvordan hun bruker naturen i jobben sin. Hun fremhevet også det gode samarbeidet med gruppen Medgåerne, mennesker med sykdomserfaring innen rus og psykiatri som nå hjelper andre. Sigrid ivrer for gå-møter og gode samtaler rundt bålet og har tro på dette som gode metoder i terapi. Gjennom bruk av naturen opplever klientene mestring og anerkjennelse.

Dagen etter medlemsmøtet, den 14. Februar arrangerte Troms turlag en fagdag i

samarbeid med Sigrid, FNF (Forum for natur og friluftsliv) og Ishavskysten friluftsråd.

36 påmeldte deltakere med variert og bred bakgrunn fra blant annet helsetjenesten, eldreomsorg, rusforebyggende tjenester, skole og psykiatri fikk lytte til Sigrids erfaringer med å bruke naturen og friluftslivet som medisin i behandling av sårbare grupper.

Målet med denne fagdagen var å bygge ei bru mellom de som jobber med mennesker og sårbare grupper pasienter og vi som jobber med friluftsliv.

Vi fikk anledning til å opplyse om turlagets aktiviteter, turgrupper og kurs sammen med FNF og Ishavskysten Friluftsråd. Våre innlegg ble tatt godt imot og sammen med Sigrid ble det en flott og lærerik dag!

Sigrid på jakt. Foto Per Anders Iversen

Fra fagdag foto C. Myrseth

Solcelle-anlegg på hyttene

Det er for tiden mye fokus på energipriser og alternative energikilder. Solcelleanlegg kan i deler av landet være en lønnsom investering både på boliger og næringsbygg. Også her nordpå er det montert store anlegg som er med på å redusere strømforbruket på næringsbygg.

Med våre hytter som er langt fra vanlig strømnnett, er det bare solenergi som gir en mulighet til å øke komforten og tryggheten. Men det er ikke de beste forutsetninger for solenergi i våre områder, med mye snø, kalde hytter og lite eller ingen sol i perioder. Det medfører at anleggene vi har montert er overdimensjonert, både når det gjelder størrelse på panelene og størrelse på batterier. Til nå har vi brukt AGM-batterier, men vil gå over til Litium-batterier. Li-batterier er dyrere, men har noen gode fordeler; de er lettere og de tåler dyp utladning. Ulempen er at batteriet må ha litt varme før det tar til seg lading. Det gjøres ved at det er en varmefolie rundt batteriet som varmer opp dette ved hjelp av de første solstrålene, slik at det tar imot lading når det har blitt varmt nok. På hytter i vårt område kan det ta lenger tid enn den tida sola er oppe.

Et solcellepanel av den typen vi bruker klarer max å produsere 0,7 til 1,1 W pr /cm². Det betyr at ett panel gir 180W max. Vi setter alltid opp to paneler, så max effekt er på 360W pr time. Det er imidlertid rent teoretisk, og ikke reelt.

Det betyr at en time lading kan gi nok strøm til å ha på alle lampene på stua på Jubileumshytta i cirka 8-10 timer, så på vinteren vil batteriet tappes ned uten ekstra lading. En oppfordring: spar på lyset!

For å sikre at vi sparer på strømmen, er det montert tidsur som må vris rundt med jevne mellomrom.

Er det kommet snø på panelene må dette fjernes på en skånsom måte. **Ikke bruk skrape**, men børst vekk løs snø, og bruk en klut med varmt vann for å fjerne resten. Ved å tørke av panelene når de er rene og tørre, med en klut med rødsprit vil dette redusere ising av panelet senere.

Det er montert mulighet for lading av mobiler, men bruk helst egen batteribank for slik lading.

Tekst: Morten Olsen

Thorbjörg: Gratulerer med dagen!

1. februar 2023 fylte æresmedlem Torbjörg Østgård 95 år.

Torbjörg gikk sine barnesko i Maukdal ved Rundhaugen i Målselv. Hun var tidlig ute på fjellvandring. Det var hennes onkel, Thoralf, som dro jentungen med på turer i fjellet. Denne vanen har hun fortsatt med helt til godt voksen alder.

Torbjörg var født Kvammen, men da hun giftet seg med sin Odd ble navnet endret til Østgård.

Torbjörg og Odd flyttet til Tromsø i 1957. De meldte seg inn i Tromsø og Omegn Turistforening. Da var de med på sitt første årsmøte i foreningen. Den ble styrt av en hard kjerne av godt voksne menn, som ikke skjønnte hva kvinner hadde å gjøre i laget. Hyttekjeden i indre Troms var i sin oppstart, og Torbjörg og Odd har fungert i dugnadsarbeid som merking av løyper, bygging av bruer og har vært med å føre opp nye hytter i hyttekjeden. Med hytter i indre Troms måtte navnet på laget endres til Troms Turlag, dette for å favne hele fylket.

Paret har begge vært formenn/ledere, i turlaget. Torbjörg var den andre kvinnen som var leder av Troms Turlag fra 1982-1986. Den første var Anna Jaklin som regjerte fra 1972-1974. Torbjörg var også den første lederen av veterangruppa (DNT senior) som ble dannet i 1998.

Torbjörg og Odd har også fungert som tilsyn, først på Rostahytta, så tok de tilsyns-

jobben på Voumahytta da den var ny. Senere var de tilbake til Rostahyttene, før de igjen tok en ny runde på Voumahytta.

Torbjörg har i løpet av sin formannsperiode vært med på kjøp av flere tomter til hytter i Tromsøs nærområdet, blant annet tomtene til Blåkollkoia og Ringvassbu.

Hun og Odd kunne ofte treffes i fjellene i Indre Troms, men Torbjörg vandret også ofte alene med hunden Lupo pluss fiskestang og bærsjann. Engasjementet i turlaget førte til at de var turledere på et uttall av turer gjennom mange år. Torbjörg og Odd Østgård er begge blitt æresmedlemmer i Troms Turlag.

Torbjörg har vært et forbilde for mange medlemmer av Troms Turlag. Hun har ikke vært å se på fjellet de siste årene, men hun stilte opp på lagets årsmøter og ga sitt besyv om saker vedrørende turlaget. Hun følger med i utviklingen til Troms Turlag i de senere år, selv om hun har flyttet inn på Mortensnes sykehjem, hvor hun trives utmerket. Den store dagen feiret hun hos sin datter, Ellen og hennes mann, sammen med slekt og turlagsvenner. Vi ønsker Torbjörg mange gode år framover, og om ikke annet kan vi få oppleve å være på tur i fjellet i form av bilder og historier ved å besøke Torbjörg på sykehjemmet.

Tekst og foto: Odd Magnus Heide Hansen
Foto Torbjörg og Nina Brygfjell: Ellen Østgård

Hyttetilsynsmøte 26.11.2022

Av Ellen Marie Ingulfsvann

Førtifire hyttetilsyn var samlet på Quality Saga Hotell i Tromsø denne lørdagen. Programmet startet kl.0830-1030 med gjennomgang av Famacweb med opplæring for de som ikke hadde fått det tidligere og oppfriskning for tidligere deltagere.

Leder av Hytteutvalget Ole Morten Olsen ønsket velkommen

Han presenterte Hytteutvalget som består av Morten Olsen, Walter Andersen og Eli Moksnes Furu. Nye hyttetilsyn ved Gappo, Golda nye og Ringvassbu ble også presentert.

Styreleder Arnulf Sørum orienterte om de større prosjektene i Turlaget

På eiendommen i Litlestraumen har TT fått godkjenning for bygging av naust. På Karibu i Laksvatn håper man på å komme i gang med bygging til våren. Nesodden på Takvannet er formelt overdradd til TT. Der er det planer om å sette opp en gapahuk etter hvert. Trollvassbusaken – der har Turlaget vunnet saken i Tingretten, Lagmannsretten og Høyesterett, men det er fortsatt utfordringer med grunneier. Grunneier protesterte blant annet på at det ble avholdt førstehjelpskurs på hytta. Venter på ekspropriasjon av eiendommen. Nonsbu er fortsatt under etterforskning. Det jobbes med en midlertidig løsning, før ny hytte kan settes opp. Det er krevende å drifte i Øvre Dividal Nasjonalpark (ØDN). For motorferdsel til hyttene må det søkes til tre kommuner, noe som tar lang tid og innebærer masse administrasjon. Styret jobber fortsatt med festeavtalene som er inngått med Statsskog. Sikkerhet på bruer har også vært et viktig tema, og der har det vært møter med både Statsskog og andre aktører.

Bruk av Famacweb i tilsynsarbeidet, ved Walter Andersen

Famacweb er et overordnet system for forvaltning, drift og vedlikehold av alle hyttene. I første omgang var det planlagt oppstart på noen hytter. Martin Kvalnes og Thomas Blickfeldt ved Golda Nye presenterte sine foreløpige erfaringer med systemet. Det ligger Tilsynsdokument under «instrukser» og dette fylles ut under/etter hver tilsynstur. Man planlegger dugnader og tiltak og legger dette inn med dato. Det vil komme opp et rødt flagg dersom man ikke har utført tiltaket. Da kan man flytte tiltaket til neste år. Det er anbefalt å ta bilde av alt inventar og utstyr og legge det inn i programmet. Dette med tanke på forsikring. På spørsmål om man skulle legge inn tilbake i tid, ble det opplyst om at Turlaget har digitale tilsynsrapporter tilbake til 2008.

Merkeutvalget/Bruutvalget ved Pål Tengesdal

Utvalget har hatt fokus på historikk, metodikk, kartlegging, dimensjonering og kontroll det siste året. TT har 887 km sti og det er 35 bruer på disse stiene. Det er ønskelig å lage mer systematiske rutiner for kontroll og oppfølging. Bruansvarlig Kristian O. Stoll ved DNT Oslo har utarbeidet ei Håndbok for oppfølging av brusystemet. Det er anbefalt en 5-årig tilstandsvurdering av bruene. Det er flere lange bruer med usikker status på TTs rutenett, og eier- og vedlikeholdsansvar er ikke avklart for alle disse. Det er bla hengt opp «Vær forsiktig»-skilt for å redusere belastningen på hengebruene over Rosta-elva (Ved Rosta, Likkamoen og Trollelva) og elva i Dividalen og Vuomajohka.

Branntilsyn v/Frank Hernes og Tore Nordmo

De informerte om hva de ser etter ved tilsyn. Røykvarslerne sjekkes og testes. Sotlukene inspiseres og tømmes. Brannvegg ved ovnene og brannvern på golvet. Gasskoblingene og slangene blir sjekket og byttet regelmessig. De snakket også generelt om fyring og fyringsvett, ikke stapp ovnene for fulle. Tilsynene må huske å snu og vende brannslokkeapparatene ved hvert besøk og sjekke alt brannvernutstyr. Branntilsynet sjekker også holdbarhetsdato på brannslokkingsapparatene.

Mappe for hyttetilsyn, Troms Turlag v/ Eli Moksnes Furu

Mappen er sist revidert 25.11.22. Eli hadde særskilt fokus på risikovurdering ved dugnad. Man må fylle ut skjema for risikovurdering og sette opp en plan for arbeidet. Det er viktig å sjekke HMS-boka med hensyn på retningslinjer for ulike typer dugnad. Håndboka for TT er under revidering. Det er laget en egen informasjon for gjester om bruk av solcelleanlegget på hyttene. Samt egen informasjon for Tilsyn som hjelp til å tolke informasjonen på solcelleregulatoren. (Se egen artikkel om solceller)

Diverse info ved Lin Einarsdotter Olsen

Gjennomgang av hyttebestilling for tilsyn. Følgende hytter har kodelås: Jegervasshytta, Gammelhytta i Skipsfjorden, Senjabu, Altevasshytta og Nedrefosbu. Ordningen med 100% bestillbare hytter skal vare i 3 år og så evalueres jfr. årsmøtevedtak. Det har gitt TT en økning i inntektene. Det er et problem med misforhold mellom bestilte senger og føring i protokollen. Alle tilsyn bør være tilsyn også når de besøker andre hytter. Hjelp til med å få gjestene registrert i protokollen. Turlaget ønsker at vi deler bilder og beskrivelser fra tilsynsturene på Turlagets sider.

Nytt fra de enkelte hyttene

- ◇ Stordalshytta: Skiftet vindu og etterisolert vegg.
- ◇ Gaskas: Brua over Ludno er oppgradert. Ved-dugnad. Ønsker å jekke opp gammelhytta
- ◇ Vuoma: Justert lys og montert bevegelssensor. Gass-sensor er installert, men ustabil.
- ◇ Nytt gulv i yttergangen er planlagt. Bygd platting med trapp og benk. Doen er oppgradert og fått nytt gulv.
- ◇ Dividalshytta: Lakka gulv og platting (Kommentar på stort forbruk av dopapir).
- ◇ Dærtå: Nye plater i vedovnen.
- ◇ Jubileumshytta: Ved-dugnad. Feid pipa. Montert solcellepanel.
- ◇ Nye Rosta: Blir 50 år i 2023. Lakka golv. Vurderer å jekke opp. Ny isolasjon?
- ◇ Gamle Rosta: Ovnens forskjøv seg fra pipa. Fått nytt piperør. Sofa demontert.
- ◇ Gappo Nye: Nytt tilsyn: Maria Anderson
- ◇ Gamle Gappo: 50 år i 2023. Ønsker flaggstang. Vindvifte?
- ◇ Golda Gamle: Hytta siger-lufte syllstokkene. Brua er gåen.
- ◇ Golda Nye: Nye tilsyn Thomas Blickfeldt og Martin Kvalnes. Planlegger platting
- ◇ Jægervasshytta: Badstua var stengt en periode på grunn av vedmangel.
- ◇ Gammelhuset i Skipsfjorden: Ny 5-års-leiekontrakt er OK. Søker om dekning av midler til nye vindu. Planlegger ny do.
- ◇ Skarvassbu: Trenger nytt uthus og do. Fyringsforbud til ny ovn er installert.
- ◇ Nonsbu: Avventer planer til politietterforskning er avsluttet.
- ◇ Trollvassbu: Fikk levert våt ved.
- ◇ Blåkollkoia: Besøkstallene stiger etter Nonsbu-brannen.
- ◇ Senjabu: Ny trapp fra veien. Skjåen ødelagt av snømengdene. Ny takpapp og flytta døra. Fått stjålet lamper fra hytta.
- ◇ Ringvassbu: Planlagt skifte og etterisolere yttervegg øst i hundeanneks. Solcelleanlegg planlagt installert i 2023. Nytt tilsyn: Anders Olsen.

Fra redaksjonen

Av Nina B. Cheetham

Værfenomenet «Polare lavtrykk» er noe vi har blitt godt kjent med gjennom denne etterjulsvinteren. De defineres som «små og intense lavtrykk som oppstår i kaldluftsutbrudd over Barentshavet og Norskehavet om vinteren og medfører brå utbrudd av kuling og storm, ofte med intense snøbyger» (Kilde: MI). Kanskje ikke så rart at polare lavtrykk ikke hadde noen stor plass i min bevissthet da jeg vokste opp, siden jeg opprinnelig er Telemarking. En rask titt på siden «Værfenomener som kan gi farevarsel» fra Meteorologisk Institutt (MI) gir innsikt i mer enn de før nevnte lavtrykkene. I skrivende stund stifter jeg, fra min post nord på Kvaløya, fysisk bekjentskap med følgende: Lyn og torden, Styrregn, Polare lavtrykk og Vind langs kyst (inkludert kraftige vindkast), alt i en samtidig runddans.

I omtalen av de ulike værfenomenene på

MI forekommer flere steder årsaksforklaringen «på grunn av klimaendringer». Vi kommer til å få det våtere og villere i årene som kommer.

Tar vi naturen for gitt? Spektakulære fjell og Insta-vennlig utsikt er flott, men hva med den rislende bekken med klart vann eller den fargesprakende lyngen en solfylt høstdag. Ikke alle har tilgang på en bekk i eget nærområde, eller små naturperler rett utenfor døra slik mange i vårt land har. Men er vi oppmerksomme og ser nøye etter finner vi undere i det minste grasstrå. Vi mennesker er også natur og må spille på lag med og respektere den naturen vi alle er en del av. Bevaring av naturen starter med en bevissthet om natur og naturens betydning for oss. I dette nummeret av FV får vi eksempler på hvordan naturen gir glede, rekreasjon og bedre helse enten vi er små eller store, alene eller i fellesskap med andre. God lesing!

Kortreist og helsebringende friluftsliv
Foto: Nina Cheetham

Smånytt

Troms Turlags nødbu på Kjølen har fått gjennomgå i blåsten i vinter. Det er ikke uvanlig at vi hører om «orkan i kastene» på Kjølen, og det heftige været i februar har skrellet av takpappen på Varmebua. TT trenger hjelp av et par erfarne folk på taklegging, det må legges ny takpapp, som må sikres godt. Og hvem vet; når dette leses har takpappen kanskje allerede kommet på plass!

Hytta på Kjølen uten takpapp Foto Nils- Christian Fareth

Forsida: Glimrende skiføre i mai Foto: Nils Chr. Fareth

Vi ønsker alle velkommen innom Turlagskontoret til en hyggelig prat

Neste nummer av Fjellvåken kommer ut i Juni. Vi tar imot stoff fortløpende.

I redaksjonen Nina Cheetham og Ellen Marie Ingulfsvann

- ◇ E-post: troms@dnt.no
- ◇ Hjemmeside: www.troms.dnt.no
- ◇ Nå er vi også på Facebook. Troms Turlag – DNT.
- ◇ Redaksjonen i Fjellvåken ønsker stoff fra Turlagets medlemmer. Manus kan sendes til Turlagets adresse.
- ◇ Adresseendring meldes direkte til Turlagskontoret.

